

IDENTITĀTES MEKLĒJUMOS MODERNITĀTES PROJEKTA DRUPĀS

Tuvojoties tūkstošgades mijai, arvien aktuālāks dažādu nozaru pētījumos kļuva jautājums par to, vai jaunais kalendārais laikposms ļauj runāt arī par jaunu sociokulturālo paradigmu, kas ietvertu visplašākos publiskās un privātās sfēras laukus. Līdz ar laika lūzuma izjūtu aktualizējās vēlme meklēt atsauces uz iepriekš piedzīvoto *fin de siècle*, kas uzlūkojams par modernitātes šūpuli. Tādēļ mēģinājumos raksturot jaunās tūkstošgades valdošo laikmeta garu, jau sākot ar 20. gadsimta 70. gadiem līdz pat mūsu dienām, kā sēnes pēc lietus dzimst paradigmātisku konceptu piedāvājumi, kas atsaucas uz modernitāti (sk. 1. tabulu).

1. tabula*

Modernitātes koncepta atvasinājumi

Koncepts	Autors / -i, gads
Hipermodernitāte	Lipovetsky, 2004
Supermodernitāte	Augé, 1995
Pseudomodernitāte/ pseudomodernisms	Kirby, 2006
Digimodernitāte/ digimodernisms	Kirby, 2009
Transmodernitāte	Magda, 1989
Metamodernitāte/ metamodernisms	Zavarzadeh, 1975; Vermeulen and Akker, 2010
Altermodernitāte	Bourriaud, 2005
Remodernitāte/remodernisms	Childish and Thomson, 1999
Vēlā modernitāte	Giddens, 1990; Berman, 1985
Otrā modernitāte	Beck, 2006
Augstā modernitāte	Giddens, 1998
Plūstošā modernitāte	Baumann, 1989/2010
Neomodernitāte/neomodernisms	Heller, 1990; Grauer, 1982; Escudé, 2002; Durand and Aledmar, 2001
Submodernitāte/submodernisms	Boeder and Brainard, 1997
Ekomodernisms	Shellenberger and Nordhaus, 2015

* Nav iekļauti paradigmas definējuma meklējumi, kas tieši neatsaucas uz modernitātes jēdzienu.

Šajā terminu radīšanas aizrautībā, šķiet, vienīgais strīdus jautājums ir tāds, vai izejas paradigma ir modernitāte, no kuras dzimst visi pārējie atvasinājumi, vai arī tomēr modernitāte un postmodernitāte raksturo divas pretējas paradigmas, ap kurām šie atvasinājumi grupējas divās atšķirīgās un hronoloģiski secīgās nometnēs, – vai arī šeit ir runa par kādu īpašu stāvokli, kam dažkārt piemērots aritmētiskās progresijas rezultātā neveikli konstruētais postpostmodernitātes jēdziens¹. Tas ir stāvoklis, ko iespējams raksturot kā drupas: lielie metanaratīvi un ticība tiem ir noārdīta, bet bez cerības uz atjaunošanu pa drupām tomēr kļūst bez mājām palikušie un mēģina identificēt saplosītās dzīves un iedzīves drumslas kā vieno-tu veselumu. Šādā skatījumā viens no interesantākajiem 21. gs. sākuma laikmeta griežu raksturojumiem ir pārskata tabulā neietvertais kultūrzinātnieces Svetlanas Boimas (*Boym*) radītais *off*-modernitātes koncepts, kas būtiski saistīts ar interesi par drupām jeb ruinofliju, nostalgiju un nejausības radīto kļūdu rehabilitāciju kā stabilas identitātes ceļvežiem.

Svetlana Boima savu *off*-modernitātes teoriju pirmoreiz izklāsta grāmatā “Nostalgijas nākotne” (*The Future of Nostalgia*) 2001. gadā, pēc tam atkārtoti pievērsoties *off*-modernitātes konceptam vairākās šaurāka apjoma publikācijās. Neraugoties uz nopietno pieteikumu, koncepts tomēr neiesakņojas nedz akadēmiskajā, nedz sadzīves diskursā – iespējams, saistībā ar tulkojuma grūtībām no oriģinālā lietotās angļu valodas. *Off* pieder pie tiem vārdiem, kam gan oriģinālvalodā, gan tulkojot citās valodās, trūkst fiksētas nozīmes, drīzāk jārunā par nozīmju grupu. Letonikas angļu–latviešu valodas vārdnīca piedāvā tulkot *off* kā *tāls, attāls, labās puses, mazāk svarīgs, otršķirīgs, maz ticams, bojāts, brīvs, promisesošs, no kaut kā novirzījies*. Visas minētās nozīmes vieno viens aspekts: novirzīšanās no normas, no pamattraumes. *Off* neizsaka nedz opozīciju, nedz marginalitāti. *Off* ir klātesošs un pamanāms, bet vienlaikus kādā īpašā veidā nepareizs, nekonvencionāls. *Off* izsaka kļūdu: atkāpi no ideālā modeļa, skrāpējumus, švīkojumus un pēdas, kas radušās cilvēku un lietu pasaules savstarpējā mijiedarbībā [Boym 2010].

Īpaša nozīme Boimas *off*-modernitātes tematizācijā ir laika un telpas savstarpējām attiecībām. Boimas skatījumā *off*-modernitāte iezīmē ne tikai laika atstāto pēdu uzsvērumu, bet arī virzību no lineāras un cēloņsakarīgas laika un telpas uztveres uz skatījumu ne tikai uz nākotni, bet arī uz tagadni un uz pagātņi kā uz dažādu iespējamību vienlaicīgu līdzāspastāvēšanu [Boym 2001]. Pieredzes tematizācijai Boima izmanto nostalgijas jēdzienu, kas sadalīts tā grieķiskajos cilmes

¹ Postpostmodernitātes jēdzienu pirmoreiz min arhitekts Toms Tērnors (*Turner*) 1995. g. darbā “Pilsēta kā ainava: postpostmodernais skatījums uz dizainu un plānošanu” (*City as Landscape: A Post-postmodern View of Design and Planning*), aicinot atteikties no postmodernās ironijas un saraustītās pasaules uztveres un meklēt alternatīvu vienojošu skatījumu uz pasauli [Turner, 1995].

komponentos: *nostos* (mājas) un *algia* (smeldze, ilgošanās). *Nostos* atbilst t. s. *restaurējošajai nostalgijai*, kas tiecas atradīt jeb restaurēt zudušo telpu. *Algia* savukārt piedāvā uztvert pagātni caur t. s. *reflektējošās nostalgijas* prizmu, akcentējot pašu ilgošanos, prombūtnes radīto smeldzi, kas uzskatāma par pašvērtību un pēc būtības neparedz atgriešanos [Boym 2007]. Restaurējošajai nostalgijai nepieciešama stingri klasificēta telpa: te esam mēs, tur ir *tie citi*. Reflektējošā nostalgija ir migranta nostalgija. Tā visveiksmīgāk manifestējas t. s. *ne-vietās*: lidostās, globālas atpazīstamības ātrās ēdināšanas *ieskrietuvēs*, virtuālajā vidē un starptautiskos apģērbu vai ikdienas preču veikalos [Buchanan 1999]. *Ne-vietu* atpazīstamība ir globāla. Ilgošanās jeb nostalgija ir lokāla. Tā veido identitāti – t. s. *migranta identitāti*. Iespējams, tieši *migranta identitātes* apziņa ir ļāvusi Boimai, Krievijas ebrejietei, kas piecpadsmit gadu vecumā no toreizējās Padomju Savienības izceļojusi uz ASV, radīt *off-modernitātes* konceptam raksturīgo pasaules ainas tvērumu. Jau Amerikā Boima redz sapņus. Tajos nemitīgi atkārtojas kāda vieta. Tā nav dzimtā Krievija, bet gan bēgļu tranzītnometne Vīnē: bezpersoniska teritorija, *ne-mājas, ne-vieta*. Kad Boima vēlas uzmeklēt bijušo nometni, izrādās, ka tā izdzēsta no visām Vīnes kartēm. Aptaujājot neskaitāmu daudzumu nometnes laikabiedru, toreizējo bērnu un pusaudžu, kuru atmiņas ir visai aptuvenas, izdodas aptuveni noteikt nometnes atrašanās vietu: tur tagad izveidots moderns ekokvartāls. Tikai vietumis starp jaunbūvēm pavīd kāds norūsējis dzelzs gultas rāmja fragments vai betona žoga atlūza [Boym 2014].

Boimas tranzītnometnes meklējumiem raksturīga mūsdienu Rietumu sabiedrību vienojoša iezīme – *post-identitāte*. Rietumeiropā arvien aktuālāks kļūst jautājums par postmigrācijas identitāti [Yildiz, Hill 2014], Austrumeiropā nenorimst diskusijas par postsociālistisko identitāti [Young, Light 2001] vai postpadomju identitāti [Sunny 1998]. Šos *post-identitātes* tipus, kas nav vienīgie, raksturo kopīga nostalgijas izjūta attiecībā pret iedomātu telpu. Tā sauktās postmigrācijas identitātes gadījumā runa ir par otro un trešo migrantu paaudzi, kas zaudējusi ģeogrāfisko saikni ar vecāku vai vecvecāku izcelsmes zemi. Šīs paaudzes bērni bieži vien ne tikai nav viesojušies dzimtas izcelsmes vietā, bet arī nespēj iedomāties savu dzīvi tajā; savukārt, atgriežoties sabiedrībā, viņus nepieņemtu *rietumnieciskuma* – neatgriezeniski zaudēto sakņu dēļ. Savukārt arī jaunā mītnes zeme viņus nepieņem rases, reliģijas vai kultūras *citādības* dēļ.

Vācijā esmu nodzīvojuši gandrīz trīsdesmit gadus, mana meita un mazmeita – visu mūžu. Ar (manu dzimteni) Irānu esam zaudējušas jebkādu saikni. Savu dzīvi un (ārstes) praksi esmu izstrādājuši pēc modeļa, kas Irānā nebūtu iespējams. Ģimenē runājam vāciski, dzīves līmenis ir labs, man ir daudz vācu pacientu. Brīvajā laikā dodos dejot, meita un mazmeita sporto. Viss ir lieliski un tomēr jūtu – sabiedrība mūs nepieņem un nekad nepieņems kā savējos [Schmidt 2011].

Līdzīgi postsociālistisko valstu blokā identitātes veidošanos joprojām nosaka iepriekšējo paaudžu *padomju laika* pieredze. 21. gadsimtā sociāli aktīvo paaudžu arvien vairāk veido 70., 80. un 90. gados dzimušie indivīdi, kam par padomju okupācijas laiku tiešu atmiņu nav vai arī tās saistās ar personiskiem bērnības un pusaudža gadu pārdzīvojumiem. Tomēr gan populārajā diskursā sastopamie viedokļi, gan kultūrtelpas piesātinājums ar mākslas faktiem, kas atsaucas uz padomju laika pieredzi (lai minam kaut vai Liepājas Karostas cietuma vai *DDR Museum* Berlīnē popularitāti, Alvja Hermaņa “Reidentā” iestudējumu Jaunajā Rīgas teātrī vai *Grūto parkas* – padomju laika pieminēkļu brīvdabas ekspozīciju Lietuvā), aplicina ne tikai interesi par *padomju laika* mantojumu, bet arī par postsociālistiskās nostalgijas klātbūtni – pat tajos gadījumos, kad padomju okupācijas posms stigmatizēts [Kaprāns 2011]. Pirmajai pēcpadomju paaudzei, astoņdesmitajos un deviņdesmitajos gados dzimušajiem, ienākot augstākās izglītības un darba tirgū, kā arī postpadomju bloka valstīm arvien aktīvāk iekļaujoties starptautiskajās institūcijās, aktualizējās vēlme pierādīt, ka arī *mēs esam eiropieši* [Ilves 2004], vienlaikus apzinoties savu unikalitāti un *citādumu* [Kaplinski 2004].

Sākumā kaunējos par savu slikto franču valodu, par austrumeiropietes paradumiem un mazvērtības kompleksu. Tad sāku atbrīvoties un domāju, *super*, esmu Eiropā¹, ārā no Purvciema *bruščovkām*, no tā postpadomju drūmuma un nabadzības. Tagad mani nevar atšķirt no vietējiem, bet tomēr gribas uzsvērt, ka esmu citāda, ka man ir īpaša pieredze, ka *krievu laiki* mani ir veidojuši stiprāku, pamatīgāku nekā Rietumu sievietes [Intervija ar Signi Dili, 2015].

Vācu žurnāliste Sabīne Bode (*Bode*) min vēl kādu Rietumeiropas *post*-identitātes tipu: *kara mazbērnu* un *mazmazbērnu* identitāti, aprakstot, kā Otrā pasaules kara notikumi turpina atbalsoties trešajā un ceturtajā pēckara paaudzē [Bode 2014]. Bode atsaucas ne tikai uz tipiskajiem kara stāstiem, kas ceļo no paaudzes uz paaudzi, bet daudz lielāku ievēribu velta neapzinātajiem ieradumiem un psiholoģiskajiem modeļiem, kas tiek pārmantoti kā kara traumas sekas. Bodes informanti stāsta par savu vēlmi noskaidrot un izprast, ko piedzīvojuši viņu vecāki un vecvecāki totalitāro šausmu un kara apstākļos, lai rastu iespējamus cēloņus savai rīcībai un dzīves skatījumam [Bode 2005, 2014].

Visus minētos *post*-identitātes modeļus vieno nostalgijas izjūta. Tā var būt restaurējošā nostalgija, kas tiecas atkal radīt zudušo telpu, piemēram, masveida Otrā pasaules kara beigu gadadienas svinības Austrumeiropā vai islāma teroristu mēģinājumi *ieviekt kārtību* Rietumos. Tā var būt arī reflektējošā nostalgija, kas sastopama Bodes intervēto karalaika mazbērnu pārdomās vai Česlava Miloša esejā

¹ Intervējamā dzīvo Francijā, Strasbūras apkaimē.

“Sagūstītais prāts”, apcerot sociālistiskās pieredzes radīto lūzumu attiecībās ar Rietumu kultūru:

Nekad vairs neatgriezīsies tie dīvainie laiki, kad poļu, čehu vai ungāru gleznotāji brauca uz (..) Parīzi un atgriezušies gleznoja savas dzimtas puses upes pilnīgi līdzīgas Sēnai (..) [Milošs 1998: 47].

Nostalgijas ietekmētā identitāte ļauj apzināties sevi kā kāda zuduša veseluma drupas, kā emigrantu – vai nu runa ir par Tomasa Manna vārdā nosaukto iekšējo emigrāciju, vai reālu dzīves telpas maiņu, vai arī identitātes apzināšanos kā kļūdu un nejaušību kopumu, kas radies apkārtējās vides ietekmes aberāciju rezultātā. Tāpēc tikpat labi šo parādību varētu raksturot kā *drupu*, *kļūdas* vai jau minēto *migranta* identitātes izjūtu. Paradoksālā veidā tā spēj radīt pieredzes sajūtu – tieši tāpēc *off-modernais* cilvēks visdrošāk jūtas ceļojumā. *Off-modernais* ceļojums norisinās *ne-vietās*: vai nu ir runa par ceļojumu virtuālajā vidē, sākot dienu ar savas elektroniskās pasta kastītes pārbaudi, pēc tam sasveicinoties ar draugiem dažādos sociālajos portālos un dienas gaitā dodoties *tālākos pārgājienos*, apmeklējot dažādas mājas lapas; vai arī ceļojums norisinās reālajā telpā, kas ir tikpat mākslīga un konstruēta kā virtuālā: ir iespējams pārvietoties jebkurā attālumā, neizejot no ierastās un pazīstamās vides: sākot dienu lidostā, turpinot to dzelzceļa stacijā, malkojot rīta kafiju *Starbucks*, tad dodoties uz kādu no visās pasaules malās līdzīgajiem birojiem un vakarā standarta viesnīcas numuriņā skatoties ierasto satelītprogrammu [Buchanan 1999]. Tehnoloģiju radītā *off-modernā* dzīves telpa savu pievilcīgumu iegūst gan, pateicoties *ne-vietu* mājīgumam, kas ļauj izjust patikamo nostalgijas smeldzi (piemēram, kafijotava Ņujorkā atsauc atmiņā tieši tāpat iekārtotu vietu Rīgā), gan jau minētajai kļūdai, novirzei: nejaušības faktoram, kas apveltī vietu ar individuālās atceršanās auru (piemēram, specifiska fritētu kartupeļu piedeva ātrās ēdināšanas restorānā Tuvajos Austrumos vai iereibis apkalpotājs kādā *Royal* viesnīcā). Kļūdai piemīt īpašs šarms *off-modernā* cilvēka dzīvē. *Off-modernais* pasaules skatījums rodas, modernā nacionālisma, progresā un indivīda unikalitātes izjūtai pārtopot apziņā par apkārtējās vides – visplašākajā nozīmē – atstāto pēdu nenovēršamību. Šī apziņa tomēr nav izmisums par lineāri skaidras pasaules zaudējumu, bet drīzāk simpātijas pret pēdām, nospiedumiem un skrāpējumiem. Kļūdas, sabrukuma, trokšņa pārvēršanās par pašvērtīgu zīmi semiozē vairs netiek uzskatīta par traucēkli, kas apgrūtina zīmju darbības mehānismu. Gluži otrādi – trokšnis, kļūda, novirze no normas, sabrukums iegūst pašvērtību un kļūst par līdzvērtīgu vai pat dominējošu semiozes dalībnieku, kam piemīt spēja radīt unikalitātes efektu un konstruēt identitāti līdz ar piedzīvotās pieredzes un nostalgijas aktualizāciju. Par to liecina arī 20. gadsimta nogales – 21. gadsimta sākuma saasinātā interese par īpašām sabiedrības grupām (cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, seksualitātes

formu daudzveidību, grupējumiem, ko vieno noteikta tipa pieredze), individuāliem atmiņu stāstiem un, jo īpaši, par posttraumatiskā stresa sindroma pētniecību kolektīvajā apziņā un individuālajā pieredzē [Carswell, Blackburn, Barker 2009]. Trauma, kļūda, individuālās pieredzes aktualizācija ļauj attīstīties atmiņas pētījumu virzienam sociālajās zinātnēs un uzsver tā saukto arheoloģisko pavērsienu, kas iezīmējas jau Zigmunda Freida psihe struktūru arheoloģijā [Bowdler, 1996] un Valtera Benjamina klejojumos pa Parīzes industriālajām drupām [Benjamin, Tiedemann 1999], tiek skaidri formulēts Fuko “Zināšanu arheoloģijā” 1972. gadā [Dawdy 2010], bet īpašu uzplaukumu piedzīvo tikai 20. gs. beigās – 21. gadsimta sākumā, arheoloģijas, atmiņas un drupu izpētes metaforām iemantojot tradicionāla atspēriena punkta statusu sociālo un humanitāro zinātņu metodoloģijā un terminoloģijā. Boima šo interesi nodēvē par *off*-modernitātei raksturīgo mīlestību pret drupām jeb ruinofiliju [Boym 2007/2008], kas sadzīviskajā sfērā izpaužas kā interese par *vintage* artefaktiem, *second-hand* un t. s. *blusu tirgu* apmeklēšanas mode, fotosesiju tradīcija industriālajās drupās vai tendence iekārtot modernās mākslas telpas industriālajā vidē. Tipiski ruinofilijas paraugi ir arī tāds Amerikas Savienotajās Valstīs īpaši populārs mākslas virziens kā *scrapbooking* jeb vizuālas kolāžas tipa dienasgrāmatas, ko iespējams gan radīt reālajā vidē, gan izmantojot īpašu aplikāciju modernajā tālrunī, un kas apvieno privāto sentimentu ar atsveišinošo un mehānisko, ko rada kolāžas efekts un laika klātbūtnes tīša uzsvēršana, vai arī tā sauktā *clockpunk* jeb *steampunk* tendence vai virziens, kura mērķis ir radīt *high-tech* līmenī funkcionējošus objektus, izmantojot *vintage* izejvielas un *do-it-yourself* jeb mājamatniecības modernā izpratnē metodes (Dawdy, 2010). Ruinofilija gan priekšmetiskajā telpā, gan identitātes veidošanās pētījumu jomā ļauj attālināties no lineāra skatījuma uz pagātņi kā viennozīmīgu cēloņsakarību linearitāti. Kā to formulējis Georgs Zimmels (*Simmel*) jau 20. gadsimta sākumā, – drupas ir opozīcija radīšanas mirklī, kas pārpilns iespējām, un līdz ar to retrospektīvā tiecas atklāt radīšanas mirkļa iespēju pārbagātību [Simmel 1965: 262].

Secinājumi

Izmantojot Svetlanas Boimas piedāvāto *off*-modernitātes teoriju 20.–21. gs. paradigmātisko pārmaiņu raksturojumam, var izdarīt secinājumus par iespējamām izmaiņām arī indivīda identitātes pašdefinējumos. Boimas *off*-modernitātes konceptā būtiska nozīme ir pieredzes un vides ietekmes atstātajām pēdām uz indivīda identitātes veidošanos, īpašu nozīmi piešķirot nejaušībām un apstākļu sakritībām, kā arī tehnoloģiskās dzīves telpas, tās stabilitātes un sairuma ietekmei; tāpat arī indivīda skatījumam uz pagātņi: nostalgijai un tās dažādajām izpausmēm. Caur šādu prizmu iespējams novērtēt 21. gadsimta sākumā aktuālos, dažādos *post*-identitāšu modeļus Rietumu pasaulē, kas novērtē ne tikai tiešās, bet arī pārmantotās

pieredzes nozīmīgumu un lineāra vēsturiskas evolūcijas modeļa sairumu dažādu aberāciju ietekmē. Novērtējot šīs ietekmes, veidojas Boimas minētās reflektējošās nostalgijas iespaidots pasaules skatījums, kas ļauj dažādu pagātnes notikumu vēsturisko nejaušību un slēpto alternatīvo modeļu bagātību uztvert kā paradoksālā kārtā nestabili stabilas t. s. *migranta* identitātes pamatu. Ja personiskās un kolektīvās pieredzes refleksija netiek pieņemta, veidojas restaurējošā nostalgija, kas var kalpot par pamatu neonacionālisma (piemēram, mūsdienu Vācijā), neokonservatīvisma (piemēram, Latvijas gadījumā iespējams runāt par šādām tendencēm) un neoautoritārisma (piemēram, Vladimira Putina prezidentūras ietvaros Krievijā) dzimšanai, kā arī reliģiskās identitātes apziņā balstītiem konfliktiem (piemēram, islāma teroristu aktivitātes Rietumu pasaulē). Lai gan arī restaurējošās nostalgijas ietekmētās tendences iekļaujamās *off*-modernitātes koncepta ietvaros nosaukto parādību spektrā, tomēr atmiņas pētījumu aktualizācija un t. s. arheoloģiskais pavērsiens sociālajās un kultūras zinātnēs ļauj cerēt uz plašākas sabiedrības informētību par pieredzes un citu identitāti veidojošo faktoru neviennozīmīgumu.

Izmantotie avoti

- Benjamin, W., Tiedemann, R. *The Arcades Project*. Cambridge, MA: Belknap, 1999.
- Bode, S. *Die Vergessene Generation: Die Kriegskinder brechen ihr Schweigen*. München: Piper, 2005.
- Bode, S. *Kriegsenkel: Die Erben der vergessenen Generation*. Hamburg: Klett-Cotta, 2014.
- Bowdler, S. Freudian Archaeology. *Anthropological Forum* 7, 1996. Pp. 410–438.
- Boym, S. Nostalgia and Its Discontents. *Hedgehog Review*, vol. 9, Issue 2, 2007.
- Boym, S. 2001. *The Future of Nostalgia*. New York: Basic, 2001.
- Boym, S. Tatlin, or, Ruinophilia. *Cabinet Magazine*, Winter 2007/2008, Issue 28. Available: <http://www.cabinetmagazine.org/issues/28/boym2.php> (viewed 03.03.2015.)
- Boym, S. *The Off-Modern Panic Manifesto for 2010*. See also: *The Off-Modern Manifesto*. Available: <http://www.svetlanaboym.com/offmodern.html> (viewed 12.04.2015.)
- Boym, S. A Soviet Drop-Out's Journey To Freedom. *Tablet Magazine*, July 3, 2014. Available: <http://www.tabletmag.com/jewish-arts-and-culture/books/176945/camp-tale> (viewed 01.07.2015.)
- Buchanan, I. Non-Places: Space in the Age of Supermodernity. *Social Semiotics*, vol. 9, No. 3, 1999. Pp. 393–398.

- Carswell, K., Blackburn, P., Barker, C. The Relationship Between Trauma, Post-Migration Problems and the Psychological Well-Being of Refugees and Asylum Seekers. *International Journal of Social Psychiatry*, November 19, 2009. Available: <http://isp.sagepub.com/content/57/2/107.full.pdf+html> (viewed 01.07.2015.)
- Dawdy, S. L. Clockpunk Anthropology and the Ruins of Modernity. *Current Anthropology*, vol. 51, No. 6 (December), 2010. Pp. 761–793.
- Ilves, T. H. Meie rikkus on ajud, mitte maksusüsteem. (Our Wealth Is Brains, Not the Tax System). *Äripäev*, 12.04.2004.
- Intervija ar Signi Dīli. Autores privātais arhīvs, ierakstīta 10.06.2015.
- Kaplinski, J. *Olla eurooplased, saada indiaanlasteks.* (To Be European, To Become Indian). In: Kaplinski, J. *Kõik on ime.* (Everything Is a Miracle). Tartu: Ilmamaa, 2004. Pp. 36–38.
- Kaprāns, M. *Padomju laika sociālās reprezentācijas latviešu pēcpadomju biogrāfiskajā diskursā.* Promocijas darbs komunikācijas zinātnē. Latvijas Universitāte, Sociālo zinātņu fakultāte, Komunikācijas studiju nodaļa. Rīga, 2011.
- Letonika: Angļu–latviešu vārdnīca. Pieejams: www.letonika.lv (skatīts 08.05.2015.)
- Schmidt, Ch. Gespräch mit Soheila Mojtabaei. *Hörens*, 08.07.2011. Freie Lokal Rundfunk Köln. Verfügbar: <http://www.flok.de/intern/hoerens.htm> (gesehen 01.07.2015.)
- Simmel, G. The Ruin. In: Wolff, K. H. (ed.) *Essays on Sociology, Philosophy and Aesthetics.* New York: Harper and Row, 1965.
- Suny, R. G. *Provisional Stabilities: The Politics of Identities in Post-Soviet Eurasia.* The University of Chicago, 1998. Available: http://www.dartmouth.edu/~crn/crn_papers/Suny.pdf (viewed 01.07.2015.)
- Turner, T. *City as Landscape: A Post-postmodern View of Design and Planning.* Chicago: Taylor&Francis, 1995.
- Yildiz, E., Hill, M. *Nach der Migration: Postmigrantische Perspektiven jenseits der Parallelgesellschaft.* Bielefeld: transcript, 2014.
- Young, C., Light, D. Place, National Identity and Post-Socialist Transformations: an Introduction. *Political Geography*, November, 2001. Pp. 27–38.

IN SEARCH OF IDENTITY IN THE RUINS OF THE PROJECT OF OFF-MODERNITY

Abstract

Along with innumerable attempts to define the paradigmatic changes at the turn of the 20th/21st centuries, it is worth considering the concept off-modernity, proposed by the culture researcher Svetlana Boym who mentions the essential signs of the age: nostalgia, a search for identity in the ruins of modernity and understanding of the footprints left by the influence of time and various contingencies. The concept of off-modernity allows us to pay attention to such phenomena as the so-called identity of error, nostalgia, ruins or migrant. The paper explores the possibilities of the formation of these identity modes in Western European cultural space at the end of the 20th century and the beginning of 21st century. The paper also deals with the case of Latvia in the context of the formation of post-Soviet identity. By making use of the view point of the theory of off-modernity proposed by Boym, the paper evaluates the models of interpretation of past experience for the purposes of self-definition today with an aim to create a framework for analysis of various actual social-political and cultural conflicts in the Western world.

Keywords: *off-modernity, nostalgia, post-immigration identity, post-Soviet identity, post-war identity, memory research, non-places, ruinophilia.*